

Det blåser i Sverige - regeringen satsar på vindkraft

Redan år 2002 utpekade regeringen ett nationellt planeringsmål för vindkraft, fastställt till en årlig produktionskapacitet på 10 TWh från och med år 2015. Huvudsyftet med detta var att offentliggöra den svenska regeringens engagemang och stöd i fråga om både vindkraftsplanering och tillståndsprövning. Två år senare, år 2004, förklarade svensk Energimyndighet 49 landområden att vara av riksintresse för vindkraft. De berörda områdenas länsstyrelser fick i uppdrag att redovisa underlag för utbyggnad av större vindkraftsanläggningar för land- och havsområden.

TEXT: TANJA PÉRSKAJA
FOTO: ANNA PÉRSKAJA-WISÉN

Under juni månad i år tillkännagav den svenska regeringen en hel rad beslut och planerade den åtgärd vars syfte är att främja utbyggnad av vindkraft i landet. I den aktuella skrivelsen från Regeringskansliet meddelas att 'Regeringen har nyligen beslutat om ändringar i miljöbalken' för att underlätta miljöprövning och att 'från såväl miljöbalkskommittén som plan- och bygglagskommittén väntas ytterligare förslag på förenklingar när det gäller prövningar av vindkraftsärenden.' I samma skrivelse meddelas att samhällsbyggnadsminister Mona Salin 'nyligen aviserade att regeringen redan i år kommer att inrätta en särskild vindkraftsberedning' vars funktion blir att stå 'för den övergripande samordningen av den fortsatta vindkraftsutbyggnaden i Sverige.'

Det löpande året har också kännetecknats av en hel rad vindkraftsfrämjande evenemang - både internationella och nationella.

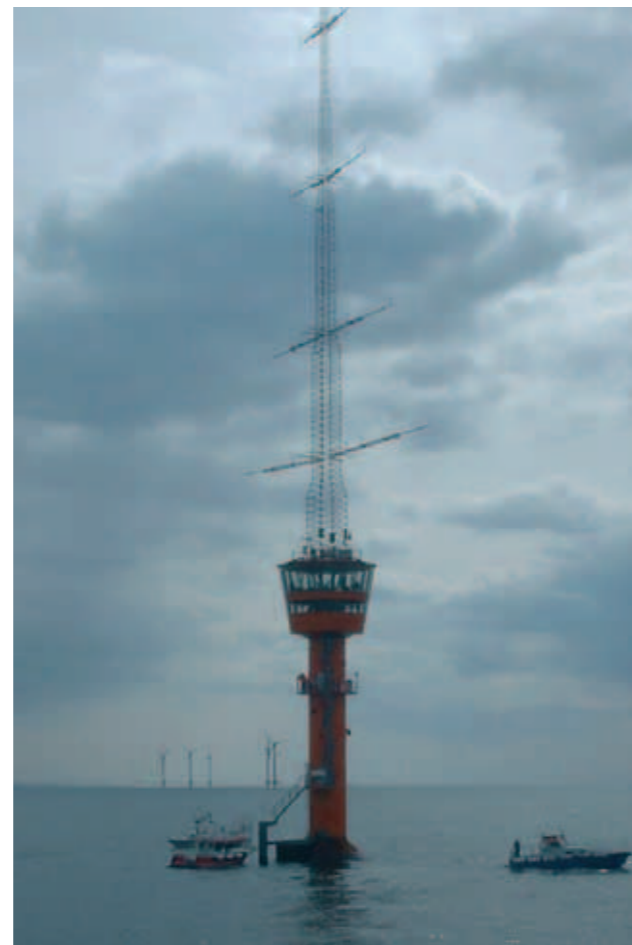
Internationella evenemang

Till de internationella händelserna hör Offshore WindEnergie Hamburg, Tyskland (www.windmesse.de) och Copenhagen Offshore Wind International Conference (<http://offshore.windpower.org>) i Danmark. Den förra ägde rum den 14-15 juni 2005. Förra årets tyska vindkraftsrekord kallades av tidskriften Medvind (Svensk Vindkraftsförening) för 'en möjlig omöjlighet!' Detta uttalande baseras på att tysk vindkraftsproduktion under 2004 hade överstigit 26 TWh. Resultatet motsvarar cirka 1/6 av Sveriges totala elbehov. Man kan jämföra detta med en svensk vindelproduktion 2004, vilken motsvarade 0,85 TWh.

Den senare, Copenhagen Offshore Wind International Conference, tog plats den 26-28 oktober och arrangerades i Dansk Energimyndighets regi, med stöd från EU. Sponsorer var Siemens, Vestas, Elsam, Energi E2 och en hel rad något blygsammare sponsorer som ABB, A2SEA, Carl Bro, Ramboll med flera. Konferensens romantiska slogan lød: 'Forma framtiden av havsvind!' Konferensens praktiska syften var att ge deltagarna möjlighet att påverka politiker till att sätta upp vindkraftsvänligare agendan, att skapa nya effektivare affärsnätverk och villkor för att kunna realisera aktuella havsvindsbaserade gigawatt-planer. En tillhörande utställning skapade tillfällen till presentationer och marknadsföring av nya industriella produkter, både för användare och high-level beslutsfattare. Danmark, liksom Sverige, ligger vid havet - det är vettigt att satsa stort på havsvind. Arrangörerna

underströk evenemangets vikt genom en extra upplysning i konferenskatalogen: Under the patronage of His Royal Highness Crown Prince Frederik of Denmark.

Till det ovanstående hör att under januari i år nådde den danska elproduktionen från vindkraftsverk den slående siffran 1076 GWh. Detta motsvarar hela 32 procent av Danmarks totala elproduktion. 'Det berodde på osedvanligt fördelaktiga vindförhållanden', förklarade den danska Energistyrelsen. Ser man på - vindkraft etablerar sig verkligen hos vår närmaste havsgranne!

De nationella märkeshändelserna

Bland nationella evenemang 2005 utmärkte sig konferensen Vindkraft till havs - ren energi med synergi, arrangerad av Regionförbundet i Kalmar. Den gick av stapeln den 20 april, varade i två dagar och handlade om vindkraften i regionen, dess historia, forskning, politiska läge och aktuella pilotprojekt för land- och havsbaserade vindkraftverk. Konferensen var ovanligt täckande genom att flera politiker, kommunala beslutsfattare, forskare och vindkraftsleverantörer fanns på plats eller var föredragshållare.

Generaldirektör Thomas Korsfeldt, Statens Energimyndighet, öppnade evenemanget med anförandet Vindkraften är en tilltalande resurs (en blygsam titel!) där han framhöll att man borde permanenta och utvidga elcertifikatsystemet. Han föreslog att, när det gäller detta, bör de berörda aktörerna komma med konkreta förslag på hur man ska utforma systemet, istället för att endast lämna in klagomål. Korsfeldt upplyste åhörarna att, numera, är statens policy att minska anslagen, i takt med att näringslivet går in mer och mer. Det innebär att forskningsanslagen minskar, vilket drabbar pilotprojekten. Han erkände att spelreglerna fortfarande var oklara, dock tyckte han att fler aktörer borde våga satsa på vindkraft. Hans ord var: 'hoppla - så kanske vi tar emot, det handlar om er tro!'

Mathias Rapp, VIP (Vindkraftsinvesterare & Projektörer), presenterade en aktuell struktur av den nutida vindkraftsbranschen. Han anser att systemet ska permanentas, kvoter ska sättas till år 2005 och avgifter borde återföras till producenter utan att 'gå ner i statens svarta hål'. Rapp uttryckte åsikt att det idag finns alldeles för många olika typer/storlekar av vindkraftsverk. Han tycker att det ökar samhällets kostnader - verken borde massproduceras. Rapp förutspådde att för landbaserad vindkraft kommer verken att ligga på cirka 1 MWh samt 2 MWh. För de havsbaserade blir motsvarande 3 MWh och 5 MWh. I sitt anförande uttryckte Rapp branschens behov av paraplyorganisation och vindkraftsportal. Han informerade konferensen om den pågående diskussionen med regeringen. Det som är avgörande, enligt honom, är att EU-direktiven i en snar framtid kommer att bli mer tvingande än rådande. Det kräver att regeringens tillståndprocesser kortas ned och att planeringsmålen omvandlas till utbyggnadsmål.

Vindkraftsforskning

Kalmars konferens omfattade även forskning runt vindkraft. Forskarrapporterna var: 'Meteorologi & klimatmodellen' av Hans Bergström, MIUU (Institutionen för geovetenskaper, Meteorologi, Uppsala Universitet), 'Matningar, islaster & drift vid girning' av Jan-Åke Dahlberg, FOI (Totalförsvarets Forskningsinstitut), 'Om vindkraftens miljöeffekter i havet' av Swedpower med mera. Jan Pettersson, ornitolog från Öland rapporterade om 'Vindkraften ur fågelperspektiv'. Hans iakttagelser från den havsbaserade forskningsstationen Utblicken, E.on (tidigare Sydkraft, Airicole) vindprojekttering AB, gällde flyttande och födosökande fåglar. Petterssons observationer rörde sig om cirka 1 miljon förbi vindkraftsutposter flygande fåglar, av vilka bara en enda kolliderade.

EUs hjälpmedel går till de stora

Två av vindkraftsbranschens tunga aktörer, Vattenfall & E.on presenterade sina planer och visioner. Vattenfall redovisade 45 hel- och delägda vindkraftverk i Sverige och Finland, vilka för närvarande ger cirka 60 GWh/år. Pilotprojektet Lillgrund planerar att öka produktionen upp till 400 GWh/år. Av 350 Mkr för pilotpro-

jekt kallat Marknadsproduktion av vindkraft avsatte år 2005 Energimyndigheten 213 Mkr för Lillgrund. E.on erhåller 70 Mkr för Utgrunden II och Naturvårdsmyndigheten 35 Mkr för kunskapsprogrammet. Vindkraftsbranschens mindre aktörer blev mycket upprörda. De kände sig svikna av Energimyndighetens policy att enbart ge sitt stöd till de stora företagen.

Till det ovanstående hör att det är de mindre företagen som mestadels startar avancerade riskfyllda projekt, som de senare lämnar över (säljer) till stora företag. Detta sker i brist på egna drivmedel. Så var till exempel fallet med projektet Utgrunden II, en planerad vindkraftspark i Södra Kalmarsund med en produktionskapacitet på drygt 270 GWh per år. I december 2004 förvärvade Sydkraft ett projekteringsföretag inom havsbaserade vindkraftsanläggningar Airicole. I förvärvet ingick bland annat Utgrunden II.

Från den första anblicken ter det sig ganska förnuftigt att svensk regering ger sitt stöd till de större vindkraftproducenterna: enklare att kontrollera produktionsresultat, mindre egen arbetsinsats. De stora är också stabila, går inte omkull hur som helst, som de mindre kan göra. De stora har mer att vinna eller förlora, de är då mer lyhörda för politikens svängningar. De har tyngre byråkrati för att hålla koll på det aktuella läget. De satsar på det nya enbart i fall de är helt säkra på dess lönsamhet, de tar inga risker. Men är detta verkligen rätt, i de fall där regeringen satsar på innovation och utbyggnad? Vad skulle det göra om Sydkraft skulle erhålla 60 Mkr istället för 70 Mkr och Vattenfall skulle få 200 Mkr istället för 213 Mkr? Då skulle de små producenterna få det stöd och den uppmuntran de behöver för att gå vidare med sina innovativa insatser. Vore det så fel? Den frågan riktar EnergiTeknik till Energimyndigheten.

Vindkraftsbranschen 2005 består av:

- SVIF** Svensk Vindkraftsförening
– 1200 medlemmar
- VIS** Vindkraftsleverantörerna i Sverige
– underleverantörer
- VIP** Vindkraftsinvesterare & Projektörer

Årets pristagare:

Margot Wallström - Vice ordförande i EU-kommissionen

Belöningen:

En stor akvarell med vindkraftsmotiv

Motiveringen:

Främjare och förespråkare för vindkraften på en hög post i EU-kommissionen. Årets vindkraftspris delas ut som uppmuntran till ett fortsatt arbete för att främja vindkraften i Sverige & övriga Europa.